

निषेव (von सेव् mit नि) 1) adj. ühend, obliegend: क्री° bescheiden MBh. 1, 3682. 2, 1909. 4, 594. 1118. 7, 9126. 8, 207. 9, 516. 11, 770. — 2) f. आ a) das Ueben, Obliegen: सन्न° Bhāg. P. 7, 15, 24. यन्नित्यसंबन्ध° 4, 21, 39. — b) Verehrung: उत्तमश्लोकपदारविन्द्याः Bhāg. P. 7, 4, 42. तत्पूरुष° 6, 1, 16.

निषेवक (wie eben) adj. 1) besuchend: तस्मादुक्ता तीर्थ° um zu besuchen Bhāg. P. 1, 4, 13, 56. — 2) ühend, obliegend, sich hingebend: क्री° bescheiden MBh. 4, 927. युष्मत्कथामत्° so v. a. genießend Bhāg. P. 4, 7, 44.

निषेवणा (wie eben) n. 1) das Besuchen: तीर्थ° Bhāg. P. 1, 2, 16. — 2) das Ueben, Obliegen, öfterer Gebrauch, — Genuss, usus: तपसः सुच. 1, 271, 8. शिष्टाचार° MBh. 3, 13797. दोषाणाम् 12, 7912. वेदव्रत° 13, 6424. प्रतिषिद्ध° Mārk. P. 28, 9. गर्क्षीयाय° Rāgā-Tar. 1, 228. स्त्री° M. 11, 66. Jāg. 3, 239. 241. वन्यस्त्रेक° Mārk. P. 28, 26. यत्पादपद्ममकरन्द° Bhāg. P. 8, 23, 7. साधुकाव्य° Śāh. D. 1, 16. कटुतिक्त° सुच. 1, 175, 17. रजोधूम° das viele Verweilen in Staub und Rauch 2, 304, 18. — 3) das Verehren: भगवत्पदाम्भोज° Bhāg. P. 3, 4, 15.

निषेवितर (wie eben) nom. ag. der da genießt, sich hingiebt einer Sache: सकृदन्न° MBh. 12, 8920. काले निषेविता कामं स राजा राज्यमर्हति R. 4, 38, 44.

निषेवितव्य (wie eben) adj. zu üben, zu beobachten: व्रतम् Çāk. 26. zu gebrauchen, zu genießen: शुक्रविवृद्धिदानि निषेवितव्यानि रसायनानि Varāh. Brh. S. 73, 1. निसेवितव्यानि (sic) सुखानि लोके ह्यस्मिन्परे च MBh. 12, 2337.

निषेविन् (wie eben) adj. ühend, obliegend, beobachtend: ब्रह्मतत्त्वं निषेविभिः Hariv. 12019. ब्रह्म° 11682. मन्त्रब्रह्म° 13464. यथान्यायम् MBh. 13, 6514. मन्त्रिप्रोक्तनिषेविणां तित्तिभुजाम् Varāh. Brh. S. 73, 8. क्री° bescheiden MBh. 12, 6226. R. 3, 22, 30. वन्याकार° genießend R. Gorr. 2, 37, 2. अत्यस्त्री° sich abgehend mit, beieohnend M. 12, 59.

निषेव्य (wie eben) adj. 1) zu besuchen, zu beschreiten, zu wandeln: पन्था निषेवितः सद्भिः स निषेव्यो विज्ञानता MBh. 12, 378. — 2) zu genießen: नारायणाव्यममृतम् Hariv. 15701. — 3) ehrwürdig: मृगेन्द्र इव विक्रातो निषेव्यो हिमवानिव Bhāg. P. 1, 12, 22.

निष्क, निष्कपते wägen (परिमाणे) Dhātup. 33, 13. — Wenn die Wurzel nicht geradezu zur Erklärung von निष्क erfunden ist, muss निष्क als denom. von निष्क betrachtet werden.

निष्कै Uñādis. 3, 45. m. n. (das letztere selten) gaṇa अर्थवादि zu P. 2, 4, 31. Siddh. K. 249, a, 1. 1) m. n. ein goldener Hals- oder Brustschmuck AK. 3, 4, 14. H. an. 2, 11. Med. k. 27. बिभर्षि निष्कम् RV. 2, 33, 10. 8, 47, 15. निष्कमिव प्रति मुञ्चत AV. 5, 14, 3. 7, 99, 1. 20, 131, 8. Çat. Br. 11, 4, 1. 1. 8. 13, 4, 1. 7. 11. Lāt. 8, 10, 3. Khānd. Up. 4, 2, 1. 2. 5, 13, 2. MBh. 1, 2957. 4628. 2, 2150. 6, 670. 3967. Bhāg. P. 2, 9, 11. कण्ठस्थेन निष्केण Hariv. 13892. Kumāras. 2, 49. अनिष्कधृक् R. 1, 6, 9. उरस्थेषां च सर्वेषां निष्का स्वलनसंनिभाः 3, 9, 12. MBh. 3, 4228. 7, 4572. निष्कमाला Schol. zu P. 6, 2, 55. Auch राजतो निष्कः Pañśav. Br. 17, 1, 14. Kāt. Ç. 22, 4, 16. Am Fusse getragen: पत्तिष्क, पाद° P. 6, 3, 56. Vārt. — 2) m. n. ein goldener Halsschmuck von bestimmtem Gewicht (das mit der Zeit variiert) und die Stelle von Geld vertritt (vgl. rpuṣa):

IV. Theil.

शतं राज्ञो निष्कां कृतमद्यान् (आदम्) RV. 1, 126, 2. AV. 20, 127, 3. Lāt. 9, 9, 20. Itih. bei Śāh. zu RV. 1, 125, 1. MBh. 1, 8029. 2, 3061. 3, 1474. 14, 2651. P. 5, 1, 30. 2, 119. R. 2, 32, 10. Hit. III, 121. निष्कसमाः स्त्रियः Varāh. Brh. S. 73, 7. ब्राह्मणेभ्यो ऽदन्विष्कं (lies निष्कान्) सौवर्णस्य प्रभावतः MBh. 7, 2361. fgg. क्षिण्यनिष्कान् 3, 904. ह्वमनिष्कसक्रे R. 2, 70, 20. MBh. 13, 4853. दास्यः सनिष्काः 4854. निष्कत्रयसुवर्णकम् Hariv. 16364. शतेन निष्कं गणितं सक्रेण च संमितम् MBh. 13, 4439. चतुःसौवर्णिको निष्को विज्ञेयस्तु प्रमाणतः M. 8, 137. 220. 284. Jāg. 1, 364 = 1 Pala Gold AK. H. an. Med. Viçva bei Uñādis. साष्टं शतं सुवर्णानां निष्कमाङ्गुर्धनं तदा MBh. 7, 2365. AK. H. an. Med. Viçva. = 1 Dīnāra (2 Karsha) diess. = 1 Karsha H. an. Med. Viçva. = 16 Drama Lilav. in Verz. d. B. H. No. 828. उप निष्को कार्षापणम् Schol. zu P. 1, 4, 87. Gold überh. AK. H. 1044. H. an. Med. Halā. 2, 18. Viçva. ein goldenes Gefäß (हमपात्र) Med. — 3) m. ein Kāṇḍāla Trik. 2, 10, 5. — 4) f. आ ein best. Längenmaass: परमाणुः परं सूक्ष्मं त्रसरेणुर्महीरजः । बालाग्रं चैव निष्कां यूकां चाथ यवोदरम् ॥ Mārk. P. 49, 37. — Vgl. नैष्किक, नैष्कशतिक, नैष्कसक्रे.

निष्ककण्ठ (नि° + क°) 1) adj. f. einen goldenen Halsschmuck tragend Ait. Br. 8, 22. Āçv. Ç. 9, 9. Kāt. Ç. 14, 2, 30. MBh. 3, 14694. 13, 4935. R. 5, 11, 23 (वर°). Bhāg. P. 4, 3, 6. 8, 8, 7. — 2) ein goldener Halsschmuck MBh. 13, 4928. 4939; an der letzten Stelle ist, wie schon das Metrum zeigt, निष्ककण्ठम् zu lesen.

निष्कंयीव (नि° + यीवा) adj. dass. RV. 5, 19, 3. AV. 5, 17, 14. Bhāg. P. 3, 23, 31.

निष्कण्टक (निस् + क°) adj. frei von Feinden (Dornen): वन MBh. 3, 455. देश R. 1, 26, 29 (27, 28 Gorr.). राज्य MBh. 4, 206. Pañśat. 201, 3 (निःक°). Rāgā-Tar. 5, 350. 426. राजन् 1, 174. Beiw. Çiva's Çiv.

निष्कण्ठ (निस् + कण्ठ) m. ein best. Baum (s. वरुणा) Çāḍaś. im ÇKDr.

निष्कनिष्ठ (निस् + कनिष्ठा) adj. dessen kleiner Finger ausgestreckt ist: मृष्टि AK. 2, 6, 37. °निष्ठिक dass. H. 599.

निष्कन्द (निस् + कन्द) adj. f. आ keine essbaren Wurzeln darbietend: कन्दरोदारभुवः Çāntig. 4, 3.

निष्कम्प (निस् + कम्प) adj. nicht zitternd, sich nicht bewegend, unbeweglich: निष्कम्प एव खड्गेन सो ऽपि प्रतिज्ञघान तान् Vid. 82. सागर Hariv. 3633. °सक्थिचरण 3914. पर्णा R. 3, 54, 13. वृत् Kumāras. 3, 42. Ragh. 15, 48. Çāk. 8. सतो मनः Kathā. 20, 120. Davon nom. abstr. °ता f. Ragh. 13, 52.

निष्कम्भ (von स्कम्भ् mit नि) in वज्र° m. N. pr. eines der Söhne des Garuḍa MBh. 5, 3595.

निष्कम्भु (wie eben) m. N. pr. eines göttlichen Wesens (Viçva) Hariv. 13190. 13703. fgg.

निष्करुण (निस् + करुणा) adj. f. आ kein Mitleid zeigend, grausam Çāk. 180. Pañśat. IV, 16. wobei kein Mitleid an den Tag gelegt wird: अस्ते निष्करुणा यात्रा नराणामार्धदेहिकी Hariv. 4803. निष्करुणिकृत herzlos —, grausam geworden Som. Nal. 83.

निष्कत्रप (निस् + क°) adj. schmutzlos: निर्मलो निष्कत्रपश्च शुचिरिन्द्रो पदामवत् R. 1, 26, 21 (27, 20 Gorr.).